

References:

1. Alendar N. (2016). Osobystisno oriyentovani texnologiyi navchannya molodshyx shkolyariv [Personally oriented technologies of teaching junior schoolchildren]. Naukovyj visnyk Sxidnoyevropejskogo nacionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrayinky [in Ukrainian].
2. Bratanych A. A. (2014) Osobystisno oriyentovani texnologiyi v pedagogichnij osviti [Personally oriented technologies in pedagogical education]. Naukovi zapysky Nacionalnogo pedagogichnogo universytetu im. M. P. Dragomanova. Ser. : Pedagogichni ta istorychni nauky [in Ukrainian].
3. Gryn`ova M. (2014) Osobystisno oriyentovana texnologiya navchannya ta vuxovannya [Personally oriented technology of teaching and education] // Internet-metodrada yak instrument vidkrytogo efektyvnoho spivrobotnyctva z problem metodyky vykladannya u VNZ I–II rivniv akredytaciyi, Traven`, 2015 [Elektronnyj resurs] / Maryna Gryn`ova // Rezhym dostupu: <http://acup.poltava.ua/wpcontent/uploads/2015/03/GrinovaM.pdf> [in Ukrainian].
4. Gryshkova R. O. (2000) Pedagogichni umovy realizaciyi osobystisno oriyentovanogo navchannya inozemnoyi movy studentiv nefilologichnyx special`nostej vyshhyx zakladiv osvity [Pedagogical conditions for the implementation of personality-oriented foreign language learning for students of non-philological specialties of higher education institutions] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : specz. 13.00.04. Kyiv [in Ukrainian].
5. Grusha L.O. (2014) Osobystisno oriyentovane navchannya ta vuxovannya u vyshhyx medychnyx navchalnyx zakladax [Personally oriented education and upbringing in higher medical educational institutions.]. Naukovi zapysky Nizhynskogo derzhavnogo universytetu im. Mykoly Gogolya. Psyxologo-pedagogichni nauky [in Ukrainian].
6. Dubasenyuk O. A. (2012) Profesijna pedagogichna osvita [Professional pedagogical education: a personality-oriented approach] : osobystisno oriyentovanyj pidxid : monografiya. Zhytomyr : ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
7. Pyexota O.M. (2004) Osvitni texnologiyi [Educational technologies] : navch.-metod. posib. / O.M. Pyexota ta in. – K.: A.S.K. [in Ukrainian].
8. Podmazin S. I. (2006) Osoby`stisno oriyentovana osvita (social`no-filosofs`ky`j analiz) [Personality-oriented education (socio-philosophical analysis)] : avtoref. dys. ... d-ra filosof. nauk : specz. 09.00.03. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].
9. Ponomar`ova G. F., Babakina O. O., Byelyayev S. B. (2013) Novi pedagogichni texnologiyi [New pedagogical technologies] : navch. posib. Xarkiv : XGPA [in Ukrainian].
10. Chobitko M. G. (2003) Konceptual`no-pedagogichni aspekty osobystisno oriyentovanoyi pidgotovky majbutn`ogo vchytelya [Conceptual and pedagogical aspects of personality-oriented training of future teachers] / M. G. Chobitko ; za red. G. Ye. Grebenyuka // Profesijna ta moralna kultura v pedagogichnij systemi : zb. nauk. pracz. – Kharkiv : [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.1.10>

ПІЗНАВАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ТЕМБРАЛЬНОГО СЛУХУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Пен Сіюс

*аспірантка факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-8657-7668*

Анотація. Стаття розкриває специфіку пізнавально-інформаційного напрямку розвитку тембрального слуху студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Тембральний слух розглядається як здатність особистості повноцінно сприймати твори музичного мистецтва. Розглядаються особливості розвитку здатності студентів до тембро-слухового сприйняття. Розглянуто основні аспекти процесу формування тембрального слуху студентів під час інструментального навчання. Проаналізовано особливості інструментальної музики як абстрактного виду мистецтва. Розглядається пізнавально-інформаційний напрямок формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва як важливого складника навчально-інструментальної діяльності, що сприяє підвищенню їхнього виконавського рівня. Процес формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання вирізняється багаторівневою структурою, що містить компоненти: пізнавально-інформаційний, когнітивно-операційний, оцінно-емпатійний, результативно-діяльнісний. У статті розкрито особливості етапів формувального експерименту дослідної роботи, спрямованої на спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до вмотивованого бажання розвивати тембральний слух як відображення у власній свідомості складових елементів звукової палітри. Така цілеспрямована педагогічна діяльність сприяє підвищенню виконавсько-інструментального рівня студентів та охоплює формування їхніх ціннісних художніх орієнтацій засобами музичного мистецтва.

Ключові слова: тембральний слух, майбутній учитель музичного мистецтва.

COGNITIVE AND INFORMATION DIRECTION OF THE DEVELOPMENT OF TEMBRAL HEARING OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC ART

Pen Siyue

Postgraduate Student at the Faculty of Arts named after Anatoly Avdiievsky

National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-8657-7668

Abstract. The article reveals the specifics of the cognitive and informational direction of the development of timbre hearing of students of the faculties of arts of pedagogical universities. Timbre hearing is seen as the ability of an individual to fully perceive works of musical art. Peculiarities of students' ability to develop timbre-auditory perception are considered. The author considers the main aspects of the process of forming students' timbre hearing during instrumental learning. Features of instrumental music as an abstract art form are analyzed. The author considers the cognitive and informational direction of the formation of timbre hearing of future teachers of music as an important component of educational and instrumental activities that help increase their performance level. The process of formation of timbre hearing of future music teachers in the process of instrumental learning is characterized by a multilevel structure that contains components: cognitive-informational, cognitive-operational, evaluative-empathic, productive-activity. The article reveals the features of the stages of the formative experiment of research work aimed at encouraging future teachers of music to a motivated desire to develop timbre hearing as a reflection in their own minds of the constituent elements of the sound palette. Such purposeful pedagogical activity contributes to the increase of the performing and instrumental level of students and covers the formation of their value artistic orientations by means of musical art.

Key words: timbrehearing, future teachers of music art.

EDUKACYJNO-INFORMACYJNY KIERUNEK ROZWOJU SŁUCHU BARWOWEGO PRZYSZŁYCH NAUCZYCIELI SZTUKI MUZYCZNEJ

Pen Siyue

aspirantka Wydziału Sztuki imienia Anatolija Awdijewskiego

Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia M.P. Drahomanowa (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-8657-7668

Adnotacja. Artykuł ukazuje specyfikę kierunku poznawczo-informacyjnego rozwoju słuchu barwowego studentów wydziałów sztuki uniwersytetów pedagogicznych. Słuch barwowy jest postrzegany jako zdolność jednostki do pełnego postrzegania dzieł sztuki muzycznej. Rozważane są cechy rozwoju zdolności studentów do percepcji barwowo-słuchowej. Autor omówił główne aspekty procesu kształtowania słuchu barwowego studentów podczas nauczania instrumentalnego. Przeanalizowano cechy muzyki instrumentalnej jako abstrakcyjnej formy sztuki. Autor rozważa edukacyjno-informacyjny kierunek kształtowania słuchu barwowego przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej jako ważny element działalności edukacyjno-instrumentalnej, co przyczynia się do podniesienia ich poziomu wykonawczego. Proces kształtowania słuchu barwowego przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej w procesie nauczania instrumentalnego charakteryzuje się wielopoziomą strukturą zawierającą składniki: poznawczo-informacyjny, kognitywno-operacyjny, ewaluacyjno-empathyjni, efektywno-aktywny. W artykule ujawniono cechy etapów eksperymentu formownego eksperymentalnej pracy mającej na celu zachęcenie przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej do zmotywowanego pragnienia rozwijania słuchu barwowego, jako odzwierciedlenia we własnej świadomości elementów składowych palety dźwiękowej. Taka ukierunkowana działalność pedagogiczna przyczynia się do podniesienia poziomu performatywno-instrumentalnego studentów i obejmuje kształtowanie ich wartości artystycznych za pomocą środków sztuki muzycznej.

Słowa kluczowe: słuch barwowy, przyszły nauczyciel sztuki muzycznej.

Вступ. У сучасних умовах зростає необхідність підвищення значення мистецької освіти, що загалом впливає на рівень розвитку загальної культури суспільства. У цьому процесі важлива роль відведена орієнтації студентської молоді на усвідомлення та збагачення цінностей художньо-музичного мистецтва. Упровадження інноваційних підходів до підготовки бакалаврів і магістрів у системі музично-педагогічної освіти актуалізує завдання комплексного обґрунтування і створення освітньо-наукових моделей і програм навчального процесу, зорієнтованих на досягнення сучасних освітніх стандартів, а також розробку нових педагогічних технологій викладання, які враховували б специфічні особливості навчання на більш високому рівні.

Основна частина. Формування тембрального слуху в майбутніх учителів музичного мистецтва є важливим фактором їхнього професійного становлення в процесі виконавської діяльності, адже тембральний слух – це здатність людини повноцінно сприймати всі барви музичного мистецтва. Ця здатність є необхідною передумовою композиторської та музично-виконавської діяльності. Свого часу Б. Курт, розглядаючи проблему сприйняття музики особистістю, розумів це як процес, що включає такі форми емоційного руху, як поривання, наростання, напруження тощо. Поряд із тим теоретичні погляди Є. Гуссерля, М. Дюфрена, Р. Інгардена, М. Каплана, Б. Реймара пов'язані з виокремленням особистісного забарвлення як головного критерію музичного сприйняття особистості.

У працях Т. Адорно, Р. Арнхейма, Р. Франсеца, К. Хевнер, Р. Ландіна, Л. Майера, Дж. Марселя та інших зазначається, що в основу активізації внутрішніх рухів і створення умов формування музичної перцепції

покладено концепції асоціативної психології, гештальтпсихології, психологічної естетики. Спираючись на це, Л. Виготський, вивчаючи проблему сприйняття, виокремлював необхідність залучення особистості до творчого пошуку внутрішніх зв'язків інтонаційно-образної системи, що передбачає залучення її індивідуального досвіду. На особливе значення тембрально-слухового сприйняття й самосприйняття вказували Е. Абдуллін, Л. Баренбойм, Л. Бочкарьов, І. Ванечкін, Л. Виготський, А. Готсдінер, Б. Галєєв, Н. Гарбузов, А. Запорожець, В. Зінченко, Д. Кірнарська, А. Лурія, С. Майкапар, Я. Мільштейн, Е. Назайкінський, С. Науменко, Г. Нейгауз, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, М. Старчеус, Б. Теплов, Г. Ципін, Ф. Шопен та ін. Дослідники зазначають, що для педагогічної науки важливими є психофізіологічні аспекти музичного сприйняття особистості, що передбачають вивчення почуттєво-емоційних реакцій особистості на музичні твори, а також вплив музичних творів на нервово-психічний стан особистості. Так, дослідник О. Ростовський зазначає, що вчитель музичного мистецтва має прагнути до усвідомлення сутності художнього сприймання учнів, що потребує використання набутих знань щодо загальних психофізіологічних закономірностей сприймання, його рефлекторної природи. Ураховуючи психологічний механізм сприймання учнями творів музичного мистецтва, учитель музичного мистецтва спонукає їх до розуміння пластично-інтонованого смислу музики та його вираження в музично-творчій діяльності. Це потребує систематичного формування художнього мислення учнів у процесі художнього сприймання музичного твору з використанням набутого навчального досвіду на уроках музичного мистецтва. На думку А. Лурія, процес сприйняття спирається на участь готових кодів.

До того ж розвиток здатності студентів факультетів мистецтв до темброслухового сприйняття потребує створення творчої атмосфери навчальних занять для отримання необхідної інформації (Назайкінський, 1988: 46). Тому саме пізнавально-інформаційний напрям формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва є вкрай важливим. Ефективне використання цього важливого складника навчально-інструментальної діяльності сприяє підвищенню виконавського рівня, а також охоплює формування ціннісних художніх орієнтацій студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів засобами музичного мистецтва. Розроблені музикантами, дослідниками й педагогами-практиками рекомендації, присвячені розвитку тембрального слуху, обумовлюють творчу художньо-індивідуальну багатогранність будь-якого виду діяльності в галузі музичного мистецтва (Olson Harry, 1967: 249).

Для ефективного формування тембрального слуху студентів факультетів мистецтв необхідно активно аналізувати результати виконавської діяльності. Із цієї позиції первинний самоаналіз навчальної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва спрямований на вияв та осмислення тих протиріч, які виникають у музично-педагогічній практиці чи в процесі вивчення мистецької літератури, в аналізі рівнів професійних здібностей, якостей особистості, уміння здійснювати різноманітні види музично-педагогічної діяльності, особливо в практичній діяльності з педагогічного керівництва музичним розвитком школярів (Теплов, 1985: 23). Самоаналіз дає змогу майбутньому вчителю всебічно осмислити причини протиріч, які виникають у процесі художньо-музичної діяльності, що створює основу для наступного етапу – конструювання програми подальшого розвитку. На думку вчених (А. Бондаренко, О. Еременко, А. Козир, Н. Кузьміна, В. Орлов, Г. Падалка, О. Рудницька та ін.), доцільно спрямовувати цю програму на особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя, що спрямовує його на вдосконалення методів впливу на учнів.

Із цією метою в процесі експериментальної роботи, проведеної для перевірки ефективності впровадження пізнавально-інформаційного напрямку формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва, нами застосовано серію методів пізнавально-аналітичного спрямування, упровадження яких передбачає розкриття поетапності методичної роботи над розширенням динамічної та тембральної шкали виконавської звучності в напрямі досягнення максимальної сили звуку. Ця група методів є усвідомлено вмотивованою на досягнення високого виконавського результату в навчальній діяльності студентів факультетів мистецтв і в процесі самостійної практичної роботи.

На цьому етапі формувального експерименту дослідна робота була спрямована на спонукування майбутніх учителів музичного мистецтва до вмотивованого бажання розвивати тембральний слух як відображення у власній свідомості складових елементів звукової палітри, адже кожен музичний звук складається не лише з основного тону, а також із допоміжних призвуків, або гармонічних обертонів. Тривалість звучання залежить від часу вільного коливання струни музичного інструменту (Гарбузов, 1955: 67). Для роз'яснення цього питання студентам факультетів мистецтв варто застосувати комплекс сучасних методів музично-виконавської інформації (мультимедіа презентації, аудіо та відеоматеріали, аналіз відвіданих музичних вистав, фестивалів, концертів тощо). У цьому виді виконавської діяльності найкраще використовувати індивідуальний підхід до практичних засобів формування тембрального слуху студентів у процесі інструментального навчання. За таких умов варто передбачати стимулювання майбутніх учителів музичного мистецтва до самостійності в самоаналізі зразків інструментального мистецтва та власної виконавської діяльності, застосування в ній різних технічних вправ і тренінгів.

У ході проведення експериментальної роботи необхідно наголошувати, що інструментальна музика є певним чином абстрактним видом мистецтва, тому що є відокремленою від інших видів музичного виконавства, адже не супроводжується ні зоровими, ні поетичними чи просто словесними рядками. Тому важливими для пізнання техніки виконавства є якісна, технічна грамотність, емоційне забарвлення та яскрава подача інструментальної музики слухачам.

Отже, основними аспектами в процесі формування тембрального слуху в інструментальному навчанні та опосередкованими показниками якісного оволодіння змістом означеного феномена є:

- успішна діяльність щодо вияву бажання пізнавати й аналізувати власну виконавську діяльність (її технічний аспект);
- вияв зацікавленості до якісного тембрально-інструментального звуковидобування;
- наявність фахової спрямованості на виконавсько-педагогічну діяльність.

Ефективне застосування такого підходу дає змогу виробити стійке позитивне ставлення майбутніх учителів музики до формування тембрального слуху в процесі інструментального навчання та фахову спрямованість на виконавсько-педагогічну діяльність. З метою формування тембрального слуху студентів факультетів мистецтв нами розроблено завдання, кожне з яких супроводжувалося теоретичними поясненнями з боку викладача. Ураховуючи зацікавленість студентів факультетів мистецтв та учнів середніх навчальних закладів гітарним звучанням, на цьому етапі експериментальної роботи ми використали саме цей музичний інструмент. Серед основних завдань ми виокремили такі: підбір тембрового забарвлення для виконання інструментальних творів зі шкільного репертуару, власне виконання цих творів у декількох тембральних варіантах, прослуховування інструментальних творів у виконанні відомих гітаристів (Ана Видович, Мауро Джуліані, Матео Каркассі, Фердінандо Карулі, Фернандо Сор, Франсіско Таррега, Андрес Сеговія, Марія Луїза Анідо та ін.). Виконання цих завдань сприяло ефективності очікуваного результату формування тембрального слуху в процесі інструментального навчання.

На пізнавально-інформаційному етапі експериментальної роботи з метою формування тембрального слуху студентів факультетів мистецтв запропоновано таке завдання: виконати одну з українських народних пісень із супроводом, використовуючи декілька способів інструментального звуковидобування (по одному на кожний куплет) та охарактеризувати вплив інструментального тембрального забарвлення на характер виконання пісні. Для цього вибрані твори зі шкільного репертуару: «Іванчику-білоданчику», «Вишеньки-черешеньки», «Галя по садочку ходила», «Ходить гарбуз по городу», «Прилетіла перепілочка», «Дударик», «Вишні-черешні», «Вербовая дощечка» та ін. Усі варіанти виконання записані на відео, студентам запропонували знайти інструментальні обробки цих пісень у виконанні інших гітаристів і порівняти стиль виконання й тембральне вирішення показу характеру твору. Це завдання потребувало активного творчого включення майбутніх учителів музики та викликало зацікавленість у студентів факультетів мистецтв, що сприяло бажанню пізнання щодо винайдення нових інтерпретацій музичних творів і їх виконання, яке спонукало до аналітичної активності й сприяло пошуку нових обробок цих пісень у виконанні різних музикантів і їх використання українськими та зарубіжними композиторами.

Доречно зазначити, що процес сприйняття й виконання музичних творів у шкільній аудиторії в процесі проходження виробничої практики відображається в реакції учнів на отриману інформацію: по їхніх обличчях, у їхніх емоційних «сплесках», у відповідях на звернення до них учителя, що й стимулює дії вчителя, спонукає його до активного творчого діалогу з учнями (Макаренко, 1984: 252). Вивчення психологічного стану учнівського колективу за зовнішніми ознаками сприяє створенню діалогової взаємодії, яка передбачає можливість для кожного учасника комунікації викладати власну позицію в процесі спільного пізнавального пошуку. У цьому контексті педагогічної взаємодії вчителю музичного мистецтва необхідно правильно орієнтуватися в різних ситуаціях, емоційно настроюватися на проблеми учнів. У цьому виражається вміння поставити себе на місце школяра, подивитися на події з його позиції, що значно оптимізує цей процес.

Наступне експериментальне завдання, що запропоноване студентам факультетів мистецтв з формування тембрального слуху, охоплювало створення відеокаталогів різної манери виконання інструментальних творів з використанням різноманітних видів звуковидобування й тембрального забарвлення. За результатами цієї роботи проведена лекція-конференція, на якій студенти репрезентували кращі твори зі своєї колекції та аналізували їх з виконавської, технічної та інтерактивної сторін.

Така методика формування тембрального слуху сприяла підвищенню інтересу й бажанню пізнавати нове в майбутній професійній діяльності, аналізувати тембрально-емоційні барви виконання інструментальних творів навіть у разі невпевненості у своїх відчуттях щодо тембрально-образної стилістики запропонованих прийомів в інструментальних творах. На цьому етапі ми намагалися виробити почуття впевненості в кожного студента у своїх можливостях, що необхідно для адаптації в будь-якій навчальній і виконавській діяльності.

На пізнавально-інформаційному етапі було намагання систематизувати знання щодо теоретичних основ інструментального виконавства. Для цього студенти факультету мистецтв створювали мікрогрупи. Кожній групі було дано завдання знайти інструментальні твори для інструмента гітари, де б превалював один і указаних способів звуковидобування. Знайдені твори необхідно було проаналізувати різнобічно, в історичному, теоретичному та виконавському планах, аналіз яких би враховував використання тих чи інших тембральних барв. У процесі експериментальної роботи нами враховано те, щоб кількість підібраних інструментальних творів відповідала кількості зароблених студентами балів, які обчислювалися простим додаванням до попередньо отриманих балів кожним учасником експерименту. Окремо майбутні вчителі музичного мистецтва отримали завдання зі створення певного сценічного образу, де були б враховані технічні особливості роботи над музичним звуком, що полягає в підборі тембру, динаміки та правильного виконання штрихів музичного твору.

Оскільки формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання є складним процесом з багаторівневою структурою, передбачалося, що рівні його сформованості в студентів мають відображати всі структурні компоненти досліджуваного явища, а саме: пізнавально-інформаційний, який характеризує рівень музичної ерудиції та визначається необхідністю накопичення музикознавчих і методичних знань, розвитком темброво-слухових умінь та активізацією музичного

мислення; когнітивно-операційний, який свідчить про обізнаність у засобах музичної виразності, наявність елементарних відомостей з ансамблевого виконання, про міру сформованості знань щодо інструментального мистецтва й бажання їх розширювати; оцінно-емпатійний, що охоплює ступінь здатності до мистецької оцінки емпатійно-вольового стану студентів факультетів мистецтв у виконавській діяльності; результативно-діяльнісний, який акумулює функціонування всієї змістової структурної моделі формування тембрального слуху, спрямованої на творчу самореалізацію майбутніх учителів музичного мистецтва в практичній діяльності. Усі завдання пізнавально-інформаційного напрямку експерименту позитивно впливали на зацікавленість майбутніх учителів музичного мистецтва виконавською діяльністю й на формування їхнього особистісного пізнавального інтересу до розвитку всіх складників музичного слуху.

Методи. У роботі використано комплекс методів дослідження для розв'язання поставлених завдань і мети, а саме: теоретичних – аналіз науково-методичної літератури, систематизація теоретичних положень для обґрунтування методичних засад розвитку тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва, аналіз навчально-інструментальної діяльності студентів під час фахової підготовки, метод педагогічного експерименту; математичних – методи кількісної та якісної обробки даних.

Результати. Визначення рівнів сформованості тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання ґрунтувалося на якісних характеристиках досліджуваного феномена, що в роботі визначалося як здатність студентів до розвитку якісного звуковисотного слуху, тембрального вирівнювання, пошуку індивідуальних виконавських рішень у сфері інструментального звучання, пошуку вишуканого звукового колориту, що підвищує інтерес до виконавської діяльності та впливає на їхню слухову активність.

Визначаючи специфічність пізнавально-інформаційного напрямку формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва, підкреслюємо, що цей напрям не виключає застосування когнітивно-операційного, оцінно-емпатійного тощо. Єдність зазначених напрямів забезпечено системним характером функціонування означеного феномена в навчальному процесі факультетів мистецтв ЗВО. Іманентна властивість вищезазначених напрямів мистецької освіти до формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва створює фундамент для досягнення внутрішньої цілісності навчальних дій студентів.

Висновки. Урахування пізнавально-інформаційного напрямку формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва відкриває перед ними широкі можливості для розвитку особистісних якостей, здібностей і професійної придатності. Правильно враховані особливості цього процесу майбутніми вчителями музики з позиції його моделювання (включаючи мотивацію особистості), своєрідне поєднання й осмислення дають змогу визначити співвідношення основних видів (орієнтувальної, виконавської, контрольної) роботи творчого рівня як провідних у подальшій продуктивній діяльності.

Проведена експериментальна робота на основі діагностики цього педагогічного явища дала змогу виявити загальний стан сформованості тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання; дослідити позитивні зміни, що відбулися після впровадження авторської методики формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання; відстежити позитивну динаміку формування тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання на основі порівняння кількісних і якісних показників.

Отже, сформованість тембрального слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання на високому рівні означає їхню здатність до самостійного обґрунтованого пошуку доцільних методів удосконалення інструментально-виконавського процесу для отримання якісно нового власного результату музичної діяльності. Доречно зазначити, що досягнення студентом високого рівня означає, що подальший розвиток тембрального слуху в процесі інструментального навчання стане об'єктивною необхідністю, постійним стремлінням до акме розвитку та професійного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Гарбузов Н.А. Зонная природа динамического слуха. Москва : Гос. муз. изд-во, 1955. 107 с.
2. Макаренко А.С. О моём опыте. Москва, 1984. Т. 5. С. 251–276.
3. Назайкинский Е.В. Звуковой мир музыки. Москва : Музыка, 1988. 254 с.
4. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. Москва : Педагогика, 1985. 328 с.
5. Olson Harry F. Music, Physics and Engineering. Dover Publications, 1967. P. 248–251.

References:

1. Garbuzov N. A. (1955) Zonnaia priroda dinamicheskogo slukha. Moskva : Gos. muz. izd-vo, 107 p. [in Russian].
2. Makarenko A. S. (1984) O moem opyte. Moskva, T. 5. 251–276 pp. [in Russian].
3. Nazaikinski E. V. (1988) Zwukowoi mir muzyki. Moskva : Muzyka, 1988. 254 z. [in Russian].
4. Teplov B. M. (1985) Psikhologija muzykalnykh sposobnosti. Moskva : Pedagogika, 328 p. [in Russian].
5. Olson Harry F. (1967) Music, Physics and Engineering. Dover Publications, 1967. 248–251 pp.